

Input // output

Financiering

Is er een relatie tussen de wijze waarop overheden wetenschappelijk onderzoek financieren en onderzoeksprestaties? Op basis van empirisch onderzoek naar de financieringsmethoden in Nederland, België, Duitsland, Zwitserland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en de VS constateren Van Dalen *et al.* van wel. Drie manieren om als overheid wetenschappelijk onderzoek te financieren zijn ex-post financiering, waarbij achteraf op basis van prestaties geld wordt uitgekeerd, ex-ante financiering, waarbij voorafgaand aan onderzoek geld wordt verstrekt en vaste financiering, waarbij onderzoeksinstituten on-

afhankelijk van hun prestaties geld ontvangen. Het blijkt dat landen die relatief veel onderzoek via ex-post financieren gemiddeld minder publieke middelen per publicatie en citatie besteden. Vaste financiering gaat samen met een hogere productiviteit in termen van aantallen publicaties en citaties. Dit suggereert volgens de auteurs dat het ontbreken van financiële prikkels niet per se tot een lagere productiviteit hoeft te leiden.

Dalen, R. van, S. Mehmood, P. Verstraten en K. van der Wiel (2014) Public funding of science: an international comparison. CPB Achtergronddocument, maart.

Kartelvorming

Dijkstra *et al.* onderzoeken de stabiliteit van kartels in verschillende vormen van markten met maatstafconcurrentie. Dit is een vorm van concurrentie waarbij bedrijven worden gefinancierd door te kijken naar de gemiddelde kosten van vergelijkbare bedrijven, zoals bijvoorbeeld gebruikelijk is in de Nederlandse energiesector. Uit hun theoretisch model blijkt dat fusies die leiden tot meer verscheidenheid van bedrijven, bijvoorbeeld in grootte, kartelvorming bemoeilijken en de stabiliteit van bestaande kartels verlaagt. Het aantal bedrijven in de markt heeft een veel kleiner effect op de kans op kartelvorming. Een laboratoriumexperiment bevestigt dat heterogeniteit in bedrijfsgrootte de samenwerking van verschillende deelnemers van het experiment inderdaad bemoeilijkt. Daarnaast volgt uit het experiment dat drie gelijkwaardige spelers sneller een kartel vormen dan twee gelijkwaardige spelers.

Dijkstra, P.T., M.A. Haan en M. Mulder (2014) Industry structure and collusion with uniform yardstick competition: theory and experiments. SOM Research Report, 010.

Loonverschil

Het loonverschil in de VS tussen blanke en niet-blanke vrouwen is sinds 1990 toegenomen. Het verschil is nog sterker wanneer rekening wordt gehouden met selectie-effecten. Niet-blanke vrouwen werken vaker niet omdat ze laagopgeleid zijn en daardoor geen werk kunnen vinden, terwijl blanke vrouwen vaker niet werken omdat ze een hoogopgeleide partner hebben en zo thuis voor kinderen kunnen zorgen, waardoor het geschatte verschil wanneer deze vrouwen wel zouden werken nog groter is. Dit concluderen Albrecht *et al.* op basis van analyse van gegevens over 2172 vrouwen over de periode 1997–2011.

Albrecht, J., A. van Vuuren en S. Vroman (2014) Selection and the measured black-white wage gap among young women revisited. IZA Discussion Paper, 8005.

Klasgrootte

Fredriksson *et al.* onderzoeken mogelijke oorzaken van het bekende feit dat negatieve effecten van het vergroten van het aantal leerlingen in een klas het grootst zijn bij leerlingen van wie de ouders een laag inkomen hebben. Hiervoor maken de auteurs gebruik van gegevens van Zweedse leerlingen over de periode 1967–1982 – ofwel de jaren rond een wetelijke maximering van het aantal leerlingen in een klas in Zweden. Bij vergroting van het leerlingenaantal blijken docenten meer verantwoordelijkheid aan de leerlingen over te laten. Daarbij hebben kinderen van ouders met lage inkomens meer moeite om goed te presteren. Daarnaast vinden zulke kinderen de docent in een grotere klas ook moeilijker te begrijpen in de les. Ook helpen ouders met een hoger inkomen in een grotere klas hun kinderen meer met huiswerk dan ouders met een lager inkomen. Ten slotte zijn alle ouders bij een hoger leerlingenaantal meer geneigd hun kinderen naar een andere school te sturen.

Fredriksson P., B. Öckert en H. Oosterbeek (2014) Inside the black box of class size: mechanisms, behavioral responses, and social background. IZA Discussion Paper, 8019.

Dienstverlening

De prijzen van commerciële dienstverleners lagen in het vierde kwartaal van 2013 0,7 procent hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2012. In de IT-dienstverlening daalden de prijzen in het vierde kwartaal van 2013 met 2,1 procent ten opzicht van 2012. Opvallend is verder dat de

0,7%

prijzen van architecten met ongeveer drie procent daalden, terwijl ingenieursdiensten juist 1,5 procent duurder werden.

CBS (2014) Monitor prijzen commerciële dienstverlening vierde kwartaal 2013. CBS Webartikel, 20 maart.

Testosteron

Mannen die vóór de geboorte zijn blootgesteld aan meer testosteron blijken later in hun leven te veel zelfvertrouwen te hebben waardoor ze hun prestaties vaak overschatten. Dalton en Ghosal concluderen dit aan de hand van een laboratoriumexperiment met 255 deelnemers. Om de testosteronblootstelling te bepalen maten de auteurs de verhouding tussen de wijs- en ringvinger, waarvan biologisch onderzoek heeft uitgewezen dat dit gecorreleerd is met de prenatale blootstelling aan testosteron. Het zelfvertrouwen van mannen maten de onderzoekers door tijdens het experiment te kijken naar de prestaties van deelnemers bij het uitvoeren van een bepaalde taak, ten opzichte van hun eigen prestatievoorspelling. Bij de vrouwelijke deelnemers vonden de auteurs geen verband.

Dalton, P.S. en S. Ghosal (2014) *Self-confidence, overconfidence and prenatal testosterone exposure: evidence from the lab. CentER Discussion Paper*, 014.

Inflatieverwachtingen

Heeft de balansverlenging van de ECB als gevolg van het ruime monetaire beleid in de eurocrisis de geloofwaardigheid van de inflatiebestrijdingsdoelstelling van de centrale bank ondermijnd? Moessner onderzoekt deze vraag met gegevens over de prijzen van inflatieverzekeringen voor de lange termijn in de eurozone over de periode 2008–2012. Het blijkt dat aankondigingen van nieuwe monetaire beleidsmaatregelen, zoals het opkopen van staatsobligaties en financieringsprogramma's voor banken, de inflatieverwachtingen slechts marginaal verhoogden, wat erop duidt dat de geloofwaardigheid van de ECB als bestrijder van inflatie niet is aangetast.

Moessner, R. (2014) *Effects of ECB balance sheet policy announcements on inflation expectations. DNB Working Paper*, 416.

Grondstoffen

Het aandeel grondstofkosten in de totale productiekosten van de Nederlandse economie bedraagt ruim veertien procent. Hiermee is de Nederlandse economie grondstofintensiever dan die van landen als Duitsland en Denemarken. De Nederlandse export is door sectoren als

Begrotingsregels

Budgettaire regels die overheden beperken in hun uitgaven, zoals bijvoorbeeld een wettelijk vastgelegd maximumbegrotingstekort, gaan samen met significant lagere overheidsuitgaven. Het effect is kleiner naarmate meer ministers betrokken zijn bij het vaststellen van de overheidsbegroting. Dit concluderen Mierau en Andreu aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 27 EU-lidstaten over de periode 1990–2011.

Mierau, J. en E.S. Andreu (2014) *Fiscal rules and government size in the European Union. SOM Research Report*, 009.

Tevreden

Ambtenaren van wie de partij van hun politieke voorkeur in de regering zit, zijn gemiddeld tevredener met hun werk dan ambtenaren van wie hun voorkeurspartij niet regeert. Dit concludeert Zoutenbier aan de hand van gegevens uit enquêtes onder 1714 Nederlandse ambtenaren over de periode 2008–2011. Ambtenaren die alle politieke partijen in het algemeen als positief beoordelen, zijn gemiddeld ook tevredener met hun werk. Er is geen significant verschil in werktevredenheid doordat iemands voorkeurspartij in de regering zit voor werknemers buiten de publieke sector.

Zoutenbier, R. (2014) *The impact of matching mission preferences on well-being at work. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 036.

Statisch

Dynamische organisaties die taken en processen voortdurend verbeteren, kunnen efficiënter zijn dan meer statische organisaties, doordat ze sneller nieuwe technieken en processen in gebruik nemen. Aan de hand van een theoretisch model laten Delfgaauw en Swank echter zien dat statisch zijn ook juist optimaal kan zijn. Werknemers worden vaardiger in het uitvoeren van een bepaalde taak naarmate ze hierin meer ervaring hebben. Als werknemers weten dat ze in de toekomst andere taken zullen krijgen als gevolg van vernieuwde organisatieprocessen, dan zullen ze minder investeren in hun taak-specifieke vaardigheden. Het netto-effect van het creëren van een dynamische organisatie hangt dus af van enerzijds de voordelen van het snel implementeren van nieuwe technieken en anderzijds de verminderde investeringen van werknemers in hun taak-specifieke vaardigheden.

Delfgaauw, J. en O. Swank (2014) *Task-specific human capital and organizational inertia. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 034.

Duurzaam

Van alle duurzame beleggingen in Europa wordt 97 procent gedaan door institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, en slechts 3 procent door private investeerders. Aan de hand van enquêtes met 22 mensen met een vermogen van meer dan 1 miljoen dollar vinden Paetzold en Busch drie verklaringen voor dit fenomeen. Ten eerste zijn de vermogensadviseurs van de rijken soms niet op de hoogte van de potentiële interesse van hun cliënten voor duurzaam beleggen, zodat het onderwerp onderbelicht blijft. Ten tweede zien private beleggers duurzame beleggingen regelmatig als volatieler dan gewone beleggingen, wat als onwenselijk wordt ervaren. Ten derde willen beleggers soms niet duurzaam beleggen omdat hun vermoedens dat duurzame beleggingen volatieler zijn, worden bevestigd doordat ze recent verlies geleden hebben op duurzame beleggingen.

Paetzold, F. en T. Busch (2014) *Cognitive barriers to sustainable investing: unleashing the power of wealthy private investors. DSF Policy Paper*, 041.

14%

de voedsel-, chemie- en metaalproductie relatief grondstofintensief. De grondstofkosten van de binnenlandse vraag bedragen 6,5 procent.

Wiltling, H. en A. Hanemaaijer (2014) *Aandeel grondstofkosten in de totale productiekosten van bedrijven. PBL Notitie*, 19 maart.